

muradederse o'nu dinde fakih kılar» (2) buyuruyorlar mı?

Gerçekten, bid'atlerden, tahriflerden uzak ve selefi evvelinin sağlam ve yüksek anlayışlarına uygun olan bir tefakkuh derecesinde hiç bir bilgi insanın kuvve-i kudsiyesini yükseltmez.

3 — Süallere sunacağımız cevaplar, Kitap, sünnet ve ehli sünnet ulemâsının mümtaz hüküm, görüş ve anlayışları paralelinde olacak, bunun dışında hiç bir muayyen meslek ve meşrebe iltifat gösterilmeyecektir. Mutlak ve umumî olarak bütün imân kardeşlerimizin hizmetinde olduğumuz, olmaya gayret göstereceğimiz unutulmamalıdır.

Bu sahifeyi hazırlayıp sunarken «Kim ki, ilimden (bir mes'ele kendisinden) sorulur da onu (söyleyerek) saklarsa, kıyamet gününde ateşten bir gemle gemlenir» (3), «İlim öğrenip te sonra onu söylemiyen kişinin misâli, servet edinip te sonra ondan infâk'da bulunmayan kimsenin misâli gibidir.» (4) Hadisi şerifleri, cevap verme seciyemizin rehber ve ölçüsü olacaktır.

Bu noktada hemen belirtmeliyiz ki, bilmeyenin, muhtaç olduğu bilgiyi bilenden, bildiğini sandığı kimseden istemesi Allah Teâlânın emridir. Rabbımız Kur'an-ı Keriminde «Eğer bilmiyorsanız (bilencilere âlimlere) sorun.» (5) buyuruyorlar.

«En efdal sadaka (yardımlaşma, iyilik) müslüman kişinin ilim öğrenmesi (sonra) o ilmi müslüman kardeşine öğretmesidir.» (6) Hadisi şerifi de sevk ve övünç kaynağımız olacaktır.

Allâhın selâmı üzerinize olsun.

S a y ı n H â l i d e G ü n : D u m l u — E r z u r u m .

«İslâm Medeniyeti'nin dâimi okuyucularındanım. Çok faydalaniyorum. Aşağıdaki sorularımın cevaplandırılmasını istirham ederim.

1 — Cenaze namazında en gerideki saf diğer saflardan niçin efdaldır?

2 — Bir kimse kendi memleketine müsafir olarak gittiğinde namazı nasıl kılar?

3 — Senebaşları, bu arada Rumi yıl neye dayanarak konmuştur?

4 — Cum'a günü kılınan zuhr-u ahir namazı ne zamandanberi kılınmaktadır?

5 — Kur'an-ı Kerim'in hareketlerini kim yazmıştır?» diyor.

Sorularımızın cevapları şöyledir:

1 — Cenaze namazında üç saf olmak efdaldır. Hattâ cemaat yedi kişiden ibaret dahî olsa yine böyle olmalıdır. Şöyleki, yedi kişiden biri imam, üçü bir saf, ikisi bir saf ve yedinciside üçüncü saf olarak durulur.

Cenaze namazında son saf çoğunlukla yalnız ve تنها olduğu orada durmak tevâzuu gerektirir. Mahviyet ve tevazu' his ve duygusu ile kılınan cenaze namazı ve bu namazda edilen düâ ise, kabule

daha yakın ve lâyük görüldüğü için son saf daha hayırlı ve daha efdaldır. Ancak, cenaze namazının gayri namazlarda ilk saflar efdaldır.

2 — Bir kimse memleketine, yani doğduğu yere (ki evlendiği yer de böyledir) ne zaman avdet etse mukim olur. Seferi olanın yararlandığı kolaylıklardan yararlanamaz. Hattâ memleketinde onbeş günden daha az kalmaya niyetli olsa dahî vatan-ı aslisinde mukim sayılır, müsafir sayılamaz. Binâen'aleyh, namazını tam olarak, yani aynen evinde mukim iken kıldığı gibi kılacaktır.

3 — Çeşitli olaylar milletlerce tarih başlangıcı olarak kabul olunagelmıştır. Yahudiler Buhtünnasr tarafından Kudüs'ün tahririni, Kıptiler Kleopatra'nın yenilişini ve Nasârâ da Hz. İsa (a.m.)'nin doğumunu tarih başlangıcı olarak kabul etmişlerdir ki, hâlen yurdumuzda bu tarih yani milâdî yıl kullanılmaktadır. Rumi senenin başlayışına sebep teşkil eden olay ise İskender-i Dârâ (Daryüs) nin katlidir.

Biz müslümanların ise senebaşımız Muharrem ayı olup Peygamberimizin hicretlerini, tarih başlangıcı sebebidir.

4 — Cum'a günü kılınmakta olan zuhr-u ahir namazının kılınmaya başlayışını kesin bir tarihe bağlamak imkânımız yoktur. Yalnız bu namazın ashâb-ı kirâm ve tâbiîn hazarâtı devirlerinde kılınmadığı kesindir. Bu konuda M. Zihni Efendi merhum bu namazın kılınış sebebinin ele aldıkları sonra «Bahri Râik» dan naklen şöyle diyor «... Bazı müteahhirinin vaz'ettikleridir. Rivâyet-i mezkûre ise muhtar değildir ve cum'adan sonra Zuhr-u ahir namazı ne İmam-ı Â'zamdan ve ne sâhibeyninden rivayet olunmamıştır.»

5 — Hazreti Osman İbni Affân (r.a.) Efendimiz zamanında yazdırılan Kur'an-ı Kerim nüshalarının noktaları ve hareketleri yoktu. Kur'an-ı Kerim ilk noktalan zât Ebû'l-Ësved Ed-Düeli (vefatı, 69 H) dir. Harekeleme işini ise Halil İbni Ahmed (vefatı, 170. H) yapmıştır.

Evet, zulüm ve ceberûtu ile meşhur ise de hayatının ihmâli câiz olmayan bir yanı da Kur'an-ı Kerime bağlılık ve sevgisi olan devrin Irak Valisi Haccâc'ın, zamanında vuku' bulan bu hayırlı hizmetin emredicisi olduğunu kaydetmek ise bir kadirbilirlik gereğidir.

(1) Riyazus-Sâlihîn Min Kelâm-i Seyyidil Mürselin, s. 359, Hadis No: 1476, Beyrut, 1387/1967.

(2) Et-Tergîb vet-Terhib, c. 1, s. 70, Hadis No: 100, baskı yeri (belki Mısır) 1381/1962.

(3) Aynı eser, aynı cilt, s. 97, Hadis No: 199.

(4) Aynı eser, aynı cilt, s. 99, Hadis No: 204.

(5) El-Enbiyâ, 7, En-Nahl, 43.

(6) Et-Tergîb vet-Terhib, c. 1, s. 77, Hadis No: 120.

HABERLER

Diyanet İşleri Başkanlığı Karışıyor mu?

Hazırlayan: Mehmed KESKİN

Doktor Lütfi Doğan tarafından hazırlanarak bakanlıklara sunulan 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki kanun'u ta'dil tasarısı ile ilgili olarak basında çıkan haberler üzerine T.İ.E.T.F. Genel Başkanı Hayrettin Şallı ve Din Görevlileri Federasyonu Genel Başkanı İsmail Coşar Sayın Dr. Lütfi Doğan'ı ziyaret ettiler.

Geçtiğimiz günlerde basında kamu oyunu ve özellikle Din Eğitimi veren orta ve yüksek dereceli okul ve fakülte mensupları ile Din Görevlilerini yakından ilgilendiren bir haber yayınlandı:

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki kanun'un bazı maddelerini ta'dil eden ve bazı maddelerini de yürürlükten kaldıran bir kanun tasarısının Dr. Lütfi Doğan tarafından hazırlanarak bakanlıklara mütalea bildirmeleri için sunulduğu ileri sürülüyordu. Gerek bu haber ve gerekse basında yayınlanan tasarı metni üzerine, T.İ.E.T.F. Genel Başkanı Hayrettin Şallı ve Din Görevlileri Federasyonu Genel Başkanı İsmail Coşar mezkûr tasarı hakkında bilgi almak üzere Diyanet İşleri Başkanını ziyaret etmişlerdir.

Ancak burada kaydetmeliyiz ki, tasarının basında yayınlanan şekli ile Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlandığına inanmak zordu. Çünkü bu tasarıya göre Diyanet İşleri Başkanlığı personeli için 633 sayılı kanunun getirdiği niteliklerde değişiklik yapıyor. Dini yüksek tahsil olmayanlara bu kuruluşta görev almak imkânı getiriliyor, Din İşleri Yüksek Kurulu ve Teftiş Kurulu gibi Diyanet İşleri Başkanlığının en köklü ünitelerinde halen görevli bulunan personelin görevlerine son verecek maddeler getiriliyordu. Hatta Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisadi Ticari İlimler Akademileri gibi, din eğitimi ile ilgisi olmayan fakülte ve akademi mezunlarının Din Görevlilerini ve dini hizmet-

leri denetlemek üzere, Teftiş Kuruluna alınmalarını ön gören bir madde de tasarıda yer alıyordu. Bu konuda kendisi ile görüştüğümüz T.İ.E.T.F. Genel Başkanı Hayrettin Şallı, Sayın Dr. Lütfi Doğan'ı ziyaretleri ile ilgili izlenimlerini şöyle anlattı:

— «Diyanet İşleri Başkanı ile ilgili kanun teklifine ait haberi arkadaşlarımızla birlikte basından öğrendik. Hiç birimiz Sayın Dr. Lütfi Doğan'ın, hergün biraz daha olgunlaşan, basında bulunduğu teşkilâtı temelinden sarsıcı bu teklifleri ileri sürebileceğine inanmadık. Bu teklifle Diyanet İşleri Başkanı, teşkilâtının en önemli ünitelerini, branşının ilimde ve amelde çilesini çekmiş ellere teslim ediyor, demekti. Meseleyi kökünden kavramak için Ankara'ya gittim. Bu vesile ile katıldığım Türkiye İlahiyat Fakültesi Yüksek İslâm Enstitüleri Mezunları Cemiyetleri Federasyonu, 10.12.1972 tarihinde Kızılay Uz Ap. nındaki merkez salonunda yapılan genel kongresinde, çeşitli delegelerin aynı konuya temasta kanun teklifini eleştirdiklerini ve tenkidini yaptıklarını müşahade ettim. Ertesi günü Türkiye Din Görevlileri Federasyonu Genel Başkanı İsmail Coşar Beyle Diyanet İşleri Başkanını ziyaret ettik. Kendilerine 633 sayılı kanunun değiştirilmesi teklifi çalışmalarını yapıp yapmadıklarını ve basındaki bu konu ile ilgili haberlerin doğru olup olmadığını sorduk. Böyle bir çalışmanın yapıldığını, tekliflerinin Bakanlıklara gönderildiğini ve mütalaların gelmeğe başladığını bildirdiler.»

«Basına akseden tasarı maddelerinin hazırlanması gerekçesinin neler olduğunu sorduğumuzda; Din İşleri Yüksek Kurulunun teşkili için, mevcut kanundaki seçim usulünün elverişli olmadığını ve atama yoluyla bu kurulu teşkil etmenin uygun olacağı fikrini ileri sürdüler. Kanun teklifinin hazırlanmasında sebep olan konulardan birinin de Teftiş Kurulu ile ilgili olduğunu Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişleri arasında hissi hareket edenlerin bulunduğunu, bunların, görev değişikliğine tabi tutulmaları halinde «GÜRÜLTÜ» koparılacağını onun için tamamının ele alınarak yeni bir Teftiş Kurulunun teşekkülünün gerektiği fikrini açıkladılar ve bu kurula Siyasal, Hukuk, İktisat... gibi fakülte mezunlarının alınmaları zaruretini savundular. Ve devamla «Başkanlığın, parçalanmadaki, buhrana girmeden çalışmasını sağlayacak imkânlar hazırlanması lâzımdır. İşte bu kanun bunu sağlayacak tedbirlerden biridir...» dediler.»

«Bu fikirler karşısında mezkûr kanun teklifinin 50-60 bin din görevlisi, bir o kadar din eğitimi veren orta ve yüksek seviyede okul mensupları arasında olduğu gibi, bütün müslüman Türk milleti üzerinde de menfi etkiler meydana getirdiğini ve kesinlikle tasvib edilmediği hususunu kendilerine anlattık.»

«Çünkü, seçim usulünden, kararname ile 4 yıl için atama yoluna dönüşü sağlayan bu değişiklik, Başkanlığının en yüksek karar ve danışma organı olan ve kararlarında tarafsızlık prensibinin en üstün seviyede gerçekleşmesi beklenen bu Kurul üyelerini, devamlı olarak istikrarsızlık ve güvensizlik içinde bırakacak, üzerlerinde daima siyasi iktidarların ve Başkanlık makamında bulunan zatın tesirini hissedeceklerdir. Buna gö-

re Kurul üyelerinin, bu tasarınn öngördüğü şekilde Diyanet İşleri Başkanının inhası ile 4 yıl için atanması halinde Din İşleri Yüksek Kurulu, Başkanlığın en yüksek danışma ve karar organı olmaktan çıkacak, aksine Başkana danışmadan karar verememek durumuna düşecektir. İşte bütün bu endişelerimizi Sayın Başkana izah ettik. Ayrıca teşkilâtın bazı ünitelerinde hissi hareket edenler varsa, kanunî müeyyidelerin de mevcut olduğunu ve işletilebileceğini, birkaç kişi yüzünden, bir üniteyi tamamen kaldırmanın teşkilâtta büyük huzursuzluklar doğuracağını anlattık.»

«Burada memnuniyetle işaret etmek istediğimiz bir husus vardır ki, Sayın Dr. Lütfi Doğan'ı tasarı üzerinde pek ısrarlı görmedik. Bu tasarı üzerinde tekrar tekrar duracaklarını, fikirlerimizi değerlendireceklerini, yanlış yolda olduklarını anlamaları halinde geri dönebileceklerini memnuniyetle tesbit ettik.»

«Sayın Doğan'ın ziyaretinden sonra söz konusu tasarı hakkında fikirlerini öğrenmek üzere Başkanlığın diğer yetkilileri ile görüştük. Ancak hayretle gördük ki, büyük bir teşkilâtın geleceğini yakinen ilgilendiren bir kanun tasarısı hazırlanırken Sayın Doğan, Din İşleri Yüksek Kurulu başkanı sayın Hamdi Kasaboğlu ile üyeleri ve Başkan yardımcıları da dahil olmak üzere hiçbir yetkilinin görüşüne baş vurmamıştır. Hallsane dileğimiz şudur ki, tasarı Başbakanlığa sunulmadan önce Sayın Dr. Lütfi Doğan geniş ve tecrübeli çevrelerle istişare etmeli, memleketin geleceği için en hayırlı sonuca ermek üzere İslâmın şûra prensibini uygulamalıdır. Aksi takdirde dönüşü mümkün olmayan kötü sonuçlar doğacak ve teşkilât bünyesinde tedavisi güç yaralar açılacaktır.»

FAİZ - BANKA VE İSLAM

(Baştarafı sh. 41'de)

Bugün T.C. kanunlarına göre her önüne gelen faizli ödünç veremez. Bankaların ve özel kanunlarla kurulan müesseseler hariç şahıslar, ödünç verme işleriyle uğraşacaklarsa hükümetten izin almak mecburiyetindedirler. Her yılın Mayıs ayında, yüzde kaç faiz alacaklarını ve borçlulara yükleyecekleri diğer şartları gösterir bir beyannameyi mahallin mülkiye amirine verirler. İkametgâhları ve sermayelerini de bu beyannameye gösterirler. Ödünç para verme işlerinde verilecek faiz hadlerini ve diğer masrafları Bankalar kurulu tesbit eder. Hükümetten izin almayan, alsa bile Bakanlar kurulunun kararlarına uymayanlara tefeci denir. Tefecilere altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile sağladıkları fay-

danın üç katına kadar ağır para cezası verilir.

Görülüyor ki, zamanımızda faiz, hernekadar sebest bırakılsa da hiç bir zaman başıboş olarak kılınmamıştır. Hükümetlerin tesbit ettiği hudutlar dışına çıkmak suç sayılmış ve akla gelebilecek her su-i istimal kanunlarla sınırlandırılmıştır. Vermiş olduğu-

Din Tahsili Veren Müesseselerimizin

(Baştarafı sh. 39'da)

«Gevşeklik göstermeyin, endişeye düşmeyin, -yürekten- inanyorsanız mutlaka siz üstünsünüz.» (Alü-İmrân: 3/139)

«Size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki zahmete uğramanız ona ağır gelir, kalbi üstünüzde titrer, müminlere karşı esirgeyiçi, bağışlayıcıdır.» (Et-Tevbe: 9/128)

«Ey peygamber biz seni doğru

mu kanun maddelerinde de görüldüğü gibi faiz, yasaklanmamış ancak bir takım şartlara bağlı bırakılmıştır (*)

(*) Gelecek yazımızda: (Teorik Olarak Faiz ve Faiz hakkındaki görüşlere verilen cevaplar ile Tevrat ve İncil'de Faiz) konularını işleyeceğiz.

—yolu gösteren ve gözetleyen— bir şahid, bir müjdeci, —eğri yolun sonundan— sakındıran bir haberci, Allah'ın izniyle O'na çağırıcı ve aydınlık saçan bir ışık olarak gönderdik.» (El-Ahzâb: 33/46)

«İnsanları, Rabbinin yoluna, hikmetle (en doğru metodu), güzel öğütle davet et; onlarla en güzel şekilde uğraş...» (En-Nahl: 16/125).

İslâm Devletinde Mali Yapı

Yazan:

Prof. S. A. SİDDİKİ

Bu eser için Prof. Sabahaddin Zaim diyor ki:

«Nasıl bugünkü Batı Medeniyeti Rönesans ile başlayan kalkınma hamlesinde kültür köklerini kaynağa dönüş fikriyle Roma - Yunan Kültür ve Medeniyetine dayandırmaya çalışmış ve buna muvaffak olmuş ise, İslâm ülkelerinde de bugün İslâmın temel prensiplerine dönüş lüzumu hissedilmiştir.»

Muhterem müellif Siddiki'nin bu eseri bu yoldaki çalışmalardan bir örnektir. Eser bütünüyle, gerek iktisatçılar gerekse münevverler için çok faydalıdır.

YİRMİ ANA BÖLÜMDEN MEYDANA GELMİŞ OLAN ESERİN ÖNEMLİ MEVZULARI ŞUNLARDIR :

- Gelirler
- Kişilerin Sınıflandırılması
- Zekât - genel kurallar ve nisap
- Ticaret Maddeleri
- Toprak ürünleri
- Amme Arazisi gelirleri
- Gümrük ve geçiş resimleri
- Cizye, ganimet, maden vergisi
- Harcamalar
- Giderlerin sınıflandırılması
- Hazine
- Vergi imtiyazları
- Mali Uygulamanın İslâm Devletlerindeki İdarî ve Kazayî Yapısı
- Bütçe
- Para Standartları
- Hasıllar

Bu kitap yazarın «Public Finance In İslâm» İngilizce Orijinalinden çevrilmiş olup büyük rağbet görmüş ve ehemmiyetine binaen Pakistan Üniversitelerinde Maliye bölümü öğrencilerine ders kitabı olarak tavsiye edilmiştir.

SATIŞ ŞARTARIMIZ

— Kitapçılara: Taşra kitapçılarına mevcut yayımlarımızın beherinden 10 adet ve daha fazla siparişler için % 30 tenzilatlı ödemeli olarak gönderilir.

— Münferit Talepler İçin: Ödemeli olarak gönderilir.

GENEL DAĞITIM NİDAS

İsteme Adresi: Ankara Şubesi: Tel.: 17 35 07 Bayındır Sok. 9/B
Kızılay — ANKARA